

MARIE JULIA BOLLANSÉE 'WHITE MATTERS'

'...omdat hier zijn veel is, en omdat schijnbaar alles hier ons nodig heeft, dit verdwijnende, dat wonderlijk ons aangaat. Ons, de meest verdwijnenden. *Een* maal alles, slechts *een* maal. *Een* maal en niet meer. En ook wij *een* maal. Nooit weer. Maar dit *een* maal geweest te zijn, zij het slechts *een* maal: aards geweest te zijn, schijnt onherroepelijk.'*

De keuze om video- en performancekunstenaar Marie Julia Bollansée (1960) de nieuwe kunstruimte te laten openen was een bewuste keuze, ontstaan op het snijpunt van hoe de dingen zijn en de mogelijkheid van een toekomst worden. Ondergedompeld in haar oeuvre op een zondagnamiddag bij haar thuis in Westmalle overviel me haar overvloedig zijn als vrouw én als kunstenaar.

Op de terugweg moest ik aldoor denken aan het sensitieve in de taal en de figuur van Rainer Maria Rilke's 'De elegieën van Duino'. Het aardse, het o-vergankelijke, het singuliere, het zichtbare, de vervlechting van het oeroude en het *nu*, de intensiteit van het leven en de creatie onlosmakelijk verbonden met de dood.... 'Deze onophoudelijke omzettingen van de dierbare zichtbare en tastbare dingen in de onzichtbare trilling en gevoeligheid van onze natuur'**.

Op een zonnige middag in mei 2012 hier in de tuin op het terras van een huis vol herinneringen vertelde Marie Julia Bollansée over een performance met brood en zout. In het winterse Parijs dachten we aan de witheid van het zout der aarde, de kleur van overgang en telkens opnieuw beginnen, het voorwoordelijke dat het mogelijke nog in zich draagt: 'White Matters'!

*Rainer Maria Rilke, De negende elegie, In: De elegieën van Duino, Vert. Atze van Wieren, Uitg. Ijzer, Utrecht, 2006, p.75

**Brief aan Hulewicz, Idem, p.106

'De mens is de maat van alle dingen, van dat wat is, wat het is, en van dat wat niet is, wat het niet is.' (Protagoras)

De ruimtevullende installatie 'White Matters' is een primeur: in deze openingstentoonstelling van EVA STEYNEN.DEVIATION(S) toont Marie Julia Bollansée voor het eerst een selectie van videoperformances uit de reeks 'to the Absent Audience' samen in één grote installatie. Begeleid door hun externe geluiden componeren zij een ingetogen samenzang, waarin aan- en afwezigheid voortdurend met elkaar interageren.

Als stille, tastbare getuigen van de openingsperformance, mét publiek, SALT + BREAD, liggen de broden in een vijfhoek rondom het witte zout. Hiermee verwijst Marie Julia Bollansée naar Vetruvius' stelsel de van menselijke lichaamsverhoudingen. De maat van de mens als ijkpunt in het hedendaagse technologische tijdsgewricht.

'Het internet helpt mij om te communiceren met The Absent Audience. In mijn rugzak zitten de oude essentialia. Ik toon ze op de screens van nu...Ik ben een kind van deze tijd, mét wortels!'

De videoperformances van Marie Julia Bollansée vertonen een poëtische eenvoud. Ze ontstaan vanuit een voortdurend observeren en gewaarworden. De motor van haar werk is de altijd aanwezige en nooit aflatende gevoeligheid waarmee ze in het leven staat. Aan die ervaring van een in-de-wereld-zijn als een alerte tegenwoordigheid probeert de kunstenaar opnieuw expressie te geven. Zichtbaar te maken wat zich onderhuids verbergt. Haar lichaam hanteert Marie Julia Bollansée als ruimtelijke drager. Het lichaam als mediator: overbrenger.

Aan de basis van elke performance ligt telkens een specifiek voorwerp of gebeuren. In één uitgepuurde handeling creëert Marie Julia Bollansée een

sculpturale beeldtaal die zich condenseert in de verbondenheid met dat voorwerp. Vanuit die singuliere kracht gaan de tien videoperformances in 'White Matters', vanuit de gelijktijdigheid en de architecturale formatie waarin ze zich bevinden, samen in beweging en vorm, waarbij elke performance de kracht van zijn singulariteit behoudt.

Kleuren spelen een belangrijke rol in het oeuvre van Marie Julia Bollansée. Kleur is bij haar geen bijkomstige kwaliteit van de dingen, maar een tijdloos wezen, met een eigen ziel, een eigen taal en impact. Juist in dat tijdloze ligt een onbepaaldheid, ze stammen uit een voorwoordelijke tijd, voor de mens hen kan benoemen. Kleuren zijn ouder dan de mens, ze zijn natuur, het onzichtbare, dat zich pas toont in het aanwijsbare. Kleuren laten zich moeilijk bemeesteren. Hun waar-nemen vormt een soms onuitdrukbaar alteriteit in de menselijke orde. Het zijn oude archetypes waarbij de stilte van hun onbepaaldheid ruimte geeft aan het on(be)grijpbare spel van de verbeelding.

Met een kleurvlak in zuiver pigment op haar huid benadrukt Marie Julia Bollansée de sensitiviteit van deze poreuze grens tussen binnen- en buitenwereld. Want zichtbare wereld, zien en lichaam zijn in de performances van Marie Julia Bollansée onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zij maakt het sensitieve karakter van de waarneming tastbaar. Er is geen zien zonder lichaam. Dat lichaam poneert zij als een innerlijk zien van wat buiten, ook binnen is. Waarnemer en waargenomene, de correlatie tussen mens en wereld, tussen overbrenger en kijker, verhouden zich op dubbele wijze tot elkaar.

De innerlijke aanwezigheid van de afwezige ander.

De afwezige toeschouwer voltooit in zijn aanwezigheid het werk van de kunstenaar. In de performances 'to the Absent Audience' zijn aan- en afwezigheid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Marie Julia Bollansée speelt voortdurend met de grenzen van de representatie in het zien, want juist in de ervaring van het zien ligt zowel een verborgen als een manifeste aanwezigheid. Het zichtbare toont zich en verbergt zich tegelijkertijd. De natuur, het voorwoordelijke, verschijnt aan ons als heterogeen, ongeordend. In het ordenen van de vorm en

homogeniteit van het beweeglijke en structurerende zien, is er telkens iets dat door de mazen van het bevatten glipt.

De trage, rituele handelingen in de performances van Marie Julia Bollansée vragen een contemplatieve blik, waarin het onuitspreekbare opnieuw verschijnt zonder zich te laten bevatten. Niet alleen in haar performances, maar ook in haar volledige 'zijn' presenteert Marie Julia Bollansée een voeling met wat onderhuids vibreert in de gemeenschappelijke wereld waarin we be-leven. In een subtiële beweging van onthullen en verhullen raken binnen en buitenwereld elkaar. Zij creëert een tussenwereld, een gezamenlijke belevingswereld van onzichtbare draden.

Dit tonen en verbergen hebben ook hun belang in de kleur wit als onderliggend thema voor deze tentoonstelling. Bij Marie Julia Bollansée gebeurt de kleurkeuze intuïtief tijdens het maakproces. Kleur, vorm en beweging ontstaan ongeveer gelijktijdig. Naast het blauwe lapis lazuli en het bloedrode, is wit daarbij opvallend aanwezig. Niet alleen in de materie, het aardse, waar ze mee werkt, zoals witte klei of zout, maar ook als versterker van wat niet zichtbaar is.

Marie Julia Bollansée toont de dingen zoals ze zijn, her-innert waaraan we al te snel voorbij gaan. In haar oeuvre is wit dan ook meer dan de lichtste tint. Wit verschijnt als overgaan, afsluiten, verdergaan. Een stilte waarin het mogelijke ligt vervat: een néant. Net zoals in het visuele spectrum wit de andere kleuren in zich draagt die op het eerste zicht afwezig zijn. Zo ook geeft de kunstenaar expressie aan de innerlijke aanwezigheid van de afwezige ander. Af- en aanwezigheid, leven en dood, licht en duister. Thema's die doorheen het oppervlak van haar oeuvre zinderen. Een voortdurend wordingsproces waar robuust en fragiel elkaar ontmoeten.

Eva Steynen, juni 2013, Antwerpen.